

بازشناسی جایگاه فرهنگ بومی در مبلمان شهری (مطالعه موردی سبزه میدان زنجان)

داوود مجیدی^{۱*}، فاطمه زینعلی^۲

davoud.majede@yahoo.com

Fateme.zinali@yahoo.com

^۱مدرس دانشگاه پیام نور مرکز زنجان .

^۲کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی زنجان.

چکیده

انسان همواره با تلاشی خستگی ناپذیر رو به سوی اعتلای کمال خویش دارد . اندیشه خود را تا دورترین نقاط افلاک به پرواز در می آورد و دل هر ذره را می شکافد تا به جهانی ناشناخته دست یابد و جهان را تحت تاثیر و کنترل خود درآورد . امروزه محوریت انسان و نیاز های او مهمترین عامل در طراحی شهری و طراحی مبلمان شهری است . اگر با دید فرا بخشی به رابطه هنر و محیط انسان ساخته بنگرید متوجه خواهید شد که ذهن جستجوگر انسان همواره علاقه و گرایش به سمت زیبایی در محیط اطراف دارد از جمله مواردی که تاکنون با روش های مختلف به بررسی آنها پرداخته شده، نقش هنر بومی در معماری است .

بسیاری از طراحی های موجود در شهرها امروزین به مقوله طراحی مبلمان شهری در فضاهای اجتماعی و تزئینات ظاهری شهر به دور از هر اندیشه و تفکر بومی فرهنگی و هنری ، فاقد محتوا و مفاهیم ذهنی هنرمند می پردازند. هدف از این پژوهش بررسی هنر بومی و نحوه تاثیر آن در مبلمان شهری و همچنین دلایل عدم علاقه مجریان به طراحی و استفاده از مبلمان شهری بر اساس هنر بومی با محوریت سبزه میدان زنجان بعنوان نمادی قدیمی یک شهر و محلی با مبلمان و نشانه های خاص برای تجمع عموم مردم شهر در گذشته های نچندان دور است که امروز با فرسودگی در کالبد و کاربری ، دست کاری غیر کارشناسانه و تغییرات فاهش در ساختار گشته است .

روش شناسی این پژوهش مبتنی برتحلیل محتوا و مطالعات کتابخانه ای استوار است . نتایج حاصل از این پژوهش می تواند منجر به ارائه راهکارهایی در زمینه کیفیت بخشی ، هویت بخشی و شخصیت در مبلمان شهری شود . آنچه در ادراک این روح مکان در بازدید کننده و استفاده کننده شهری تاثیر گذار ، مجموعه ای است از هنجارها ، شاخصه ها ، کیفیات بصری، کارکردی و ادراکی

که با شکل دهی به رویدادها و رفتارهای انسانی به تبیین هویت فضایی آن کمک می کنند . امکان و کیفیت ایجاد این مهم ، مسئله اصلی مورد بررسی در این مقاله است.

واژه های کلیدی: مبلمان شهری ، هنر بومی ، طراحی شهری ، معماری بومی ، سبزه میدان زنجان

مقدمه

امروزه محوریت انسان و نیاز های او مهمترین عامل در طراحی شهر و طراحی مبلمان شهری می باشد . بشر امروزه در شهر هایی بیگانه با هویت خویش زندگی می کند و سازندگان علاقه بیشتری به اجرای مبلمان با سریع ترین، ماشینی ترین و اقتصادی ترین شیوه دارند. بدین جهت با پیشرفت در فناوری نوین و زندگی ماشینی امروز هویت و فرهنگ بومی فرد در حال رنگ باختن است و این امر باعث عدم آرامش و رضایت شهروندان میگردد.

سبزه میدان برگرفته از سبزی و خرمنی در روزگاران گذشته بوده. سبزه میدانها فضایی سرسبز و پرازگلکاری است که محل اجتماعات عمومی و انجام مراسم بوده است (بخصوص عزاداری ایام محرم). البته در برخی از شهرها و بر اساس برخی از مطالعات سبزه میدان برگرفته از میدان فروش میوه و سبزیجات است همانگونه که در باره کاربری اولیه سبزه میدان تهران گفته اند. (یادداشت های دهخدا)

سبزه میدان زنجان نیز از این واقعیت جدا نیست سبزه میدان زنجان در مرکز شهر واقع گشته و در سالهای دور بعنوان مرکز مذهبی

تجاری و فرهنگی شهر، و در واقع نقطه هویت بخش شهر محسوب می گردید. سبزه میدان زنجان ارتباط بسیار نزدیکی به مسجد جامع (مسجد سید) سردر بازار، خانه های تاریخی دارایی (موزه دارایی) و ذولفقاری (موزه مردان نمک) هتل بیمه (ساختمان کنونی بیمه ایران) دارد و در گذشته یکی از نمونه های زیبای معماری، هنر و مبلمان شهری در دوره خود بوده است. بیشک آنما (که دچار تغییر شده) و ورودی سبزه میدان (که از بین رفته) یکی از زیبا ترین نماد های زنجان در گذشته است . امروزه بدلیل فرسودگی ساخت و ساز و همچنین دستکاری های